



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Naziv aktivnosti: **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (ukrep 10)**

Cilji: Zmanjšati vplive kmetovanja na okolje

Pričakovani rezultati: Ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine, ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam.

V primeru odobrenih sredstev nad 10.000 € se doda še:

Povzetek: Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (ukrep KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine, ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Plačila spodbujajo izvajanje kmetijskih praks, ki presegajo obvezne standarde, to je običajno kmetijsko prakso. To niso dohodkovna plačila, ampak plačila za kritje dodatnih stroškov in izgube prihodka zaradi izvajanja nadstandardnih zahtev ukrepa KOPOP. S temi plačili se kmeta »nagradi« kot skrbnika okolja, ki s svojimi aktivnostmi poleg pridelave hrane, ohranja naravo, varuje vode in tla, vzdržuje krajino, zagotavlja pa tudi izvajanje družbeno pomembnih storitev in neblagovnih javnih dobrin.

Glavne aktivnosti: *upravičenec navede opise tistih operacij, v katere je vključen*

OPERACIJA POLJEDELSTVO IN ZELENJADARSTVO

Operacija »Poljedelstvo in zelenjadarstvo« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. K izboljšanju stanja tal in voda prispeva z izboljšanjem rodovitnosti in strukture tal, povečevanjem mikrobiološke aktivnosti tal, varovanjem tal pred škodljivimi vplivi vremena (zaskorjenost, izguba vlage, erozija), fitosanitarnimi učinki (manjša zapleveljenost, manjša prisotnost škodljivcev in povzročiteljev bolezni) ter preprečevanjem izpiranja hranil v podtalje.

OPERACIJA HMELJARSTVO

Operacija »Hmeljarstvo« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. K izboljšanju stanja tal in voda prispeva z obogatitvijo tal z organsko snovjo in hranili, povečevanjem deleža humusa v tleh, izboljšanjem zračno vodnega režima v tleh, preprečevanjem

nekontroliranega gnitja in samovžiga hmeljevine, kar omogoča pridobivanje kvalitetne organske mase in njeno vračanje na kmetijska zemljišča.

OPERACIJA SADJARSTVO

Operacija »Sadjarstvo« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. Namenjena je ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal z nadzorovano uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, prispeva pa tudi k zmanjšanju erozije in izpiranja hranil.

OPERACIJA VINOGRADNIŠTVO

Operacija »Vinogradništvo« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. Namenjena je ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal z nadzorovano uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, prispeva pa tudi k zmanjšanju erozije in izpiranja hranil.

OPERACIJA TRAJNO TRAVINJE I

Operacija »Trajno travinje I« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. Namenjena je ohranjanju biotske raznovrstnosti in zmanjšanju emisij didušikovega oksida ter amonijaka. Za operacijo velja omejitev intenzivnost gospodarjenja z največjo dovoljeno obtežbo kmetijskih zemljišč z živino. Operacijo izvajajo kmetijska gospodarstva, ki ne želijo v celoti opustiti siliranja in se zato ne morejo vključiti v operacijo Trajno travinje II.

OPERACIJA TRAJNO TRAVINJE II

Operacija »Trajno travinje II« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. Namenjena je ohranjanju biotske raznovrstnosti in zmanjšanju emisij didušikovega oksida ter amonijaka. Za operacijo velja omejitev intenzivnosti gospodarjenja z največjo dovoljeno obtežbo kmetijskih zemljišč z živino. Operacijo izvajajo kmetijska gospodarstva, ki nimajo travnikov velikosti nad 1 ha in se zato ne morejo vključiti v operacijo Trajno travinje I.

OPERACIJA POSEBNI TRAVIŠČNI HABITATI

Operacija »Posebni traviščni habitati« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na ekološko pomembnih območjih posebnih traviščnih habitatov, kjer se pojavljajo vrste in habitatni tipi, katerih stanje ohranjenosti je neposredno odvisno od izvajanja (ne)ustrezne kmetijske rabe. Namenjena je ohranjanju kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in travniških kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000 (prosto živeče rastline, metulji, ptice ipd.) ter travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri.

OPERACIJA TRAVIŠČNI HABITATI METULJEV

Operacija »Traviščni habitati metuljev« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na ekološko pomembnih območjih, kjer se pojavljata dve zelo ogroženi kvalifikacijski Natura 2000 vrsti metuljev: strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*). Namenjena je spodbujanju izvajanja kmetijskih praks, ki so prilagojene ekološkim zahtevam teh dveh vrst metuljev in omogočajo njuno dolgoročno ohranjanje in varovanje.

OPERACIJA HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV

Operacija »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na območjih Natura 2000, kjer se pojavljajo ptice vlažnih ekstenzivnih travnikov. Namenjena je varovanju travniških ptic, ki gnezdijo na tleh.

OPERACIJA STELJNIKI

Operacija »Steljniki« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na habitatih nekaterih kvalifikacijskih vrst metuljev na območjih Natura 2000. Namenjena je ohranjanju steljnikov (travniki, ki se kosijo v poznem poletju) in s tem vrst, ki potrebujejo zelo ekstenzivno rabo (košnjo le enkrat letno ali celo enkrat na dve leti), kot na primer barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*).

OPERACIJA VODNI VIRI

Operacija »Vodni viri« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na prispevnih območjih vodnih teles površinskih voda in območjih vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda. Namenjena je ohranjanju ali izboljšanju kakovosti vodnih virov, prispeva pa tudi k ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal.

OHRANJANJE HABITATOV STRMIH TRAVNIKOV

Operacija »Ohranjanje habitatov strmih travnikov« pomeni ohranjanje obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na travnikih z nagibom 50 % ali več. Namenjena je ustrezni rabi strmih travnikov, ki omogoča ohranjanje travniških habitatov na strmih legah in s tem različnih redkih prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, prispeva pa tudi k zmanjševanju nevarnosti za erozijo in ohranjanju mozaičnosti kmetijske krajine.

OPERACIJA GRBINASTI TRAVNIKI

Operacija »Grbinasti travniki« pomeni ohranjanje obstoječih kmetijskih praks in se izvaja na območju grbinastih travnikov. Grbinasti travniki so posebnost kmetijske krajine in naravne dediščine, ki zaradi težke ročne obdelave izginjajo. Operacija je namenjena ohranjanju kmetovanja in tipične krajine, naravnih posebnosti ter habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste.

OPERACIJA REJA DOMAČIH ŽIVALI NA OBMOČJU POJAVLJANJA VELIKIH ZVERI

Operacija »Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks. Namenjena je zagotavljanju sobivanja z velikimi zvermi (rjavim medvedom in volkom) in ohranjanju ugodnega stanja njihovih populacij, kakor tudi kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.

OPERACIJA PLANINSKA PAŠA

Operacija »Planinska paša« pomeni ohranjanje obstoječih kmetijskih praks in je namenjena ohranjanju okoljske, kulturne in krajinske raznovrstnosti planin, prispeva pa tudi k ohranjanju habitatov visokogorskih travišč.

OPERACIJA VISOKODEBELNI TRAVNIŠKI SADOVNJAKI

Operacija »Visokodebelni travniški sadovnjaki« pomeni ohranjanje obstoječih kmetijskih praks. Namenjena je ohranjanju ustrezne oskrbe travniških sadovnjakov in s tem tudi k ohranjanju prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter kmetijske krajine. Visokodebelni travniški sadovnjaki so ključni habitat za vrste ptic območij Natura 2000, zelo pa so pomembni tudi za preživetje številnih drugih ogroženih vrst.

OPERACIJA OHRANJANJE MEJIC

Operacija »Ohranjanje mejic« pomeni ohranjanje obstoječih kmetijskih praks in je namenjena ohranjanju mejic na različnih vrstah rabe kmetijskih zemljišč. Mejice služijo kot zatočišča, preletni koridorji in prehranjevalni habitati za številne prosto živeče živalske vrste, zato jih je treba varovati, ohranjati in obnavljati.

OPERACIJA REJA LOKALNIH PASEM, KI JIM GROZI PRENEHANJE REJE

Operacija »Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in je namenjena ohranjanju lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, njihove genske raznovrstnosti in preprečevanju izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju. Lokalne pasme domačih živali vključujejo avtohtone in tradicionalne pasme goveda, konjev, prašičev, ovc, koz in kokoši.

OPERACIJA OHRANJANJE RASTLINSKIH GENSKIH VIROV, KI JIM GROZI GENSKA EROZIJA

Operacija »Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija« pomeni spremembo obstoječih kmetijskih praks in je namenjena varovanju in ohranjanju izvirnih lastnosti ter genske variabilnosti avtohtonih in tradicionalnih sort žit, koruze, krompirja, oljnic, krmnih rastlin, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinske trte.

Naziv aktivnosti: **Ekološko kmetovanje (ukrep 11)**

Cilji: Spodbuditi kmetijska gospodarstva za izvajanje ekološkega načina kmetovanja

Pričakovani rezultati: Prispevek k zagotavljanju javnih dobrin, predvsem k ohranjanju oziroma izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine, varovanju okolja nasploh.

V primeru odobrenih sredstev nad 10.000 € se doda še:

Povzetek: upravičenec navede v kateri podukrep je vključen (podukrep 11.1 – Plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja oz. podukrep 11.2 – Plačila za ohranitev praks in metod ekološkega kmetovanja)

Glavne aktivnosti: upravičenec navede vse zahteve pri izvajanju posameznega podukrepa, v katerega je vključen, kot so navedeni v PRP 2014–2020, ki je bil veljaven v obdobju vstopa v podukrep.

Zahteve pri izvajanju podukrepa 11.1:

- ves čas trajanja obveznosti mora izvajati podukrep v skladu s predpisanimi pogoji in zahtevami,
- opraviti mora program usposabljanja v obsegu najmanj 6 ur letno,
- uporabiti mora najmanj enkrat storitev svetovanja v času trajanja obveznosti,
- vsako leto mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo, ki ga izda organizacija za kontrolo in certificiranje v skladu z Uredbo 834/2007/ES,
- če prvič vstopa v kontrolo ekološkega kmetovanja mora imeti v prvem letu trajanja obveznosti izdelan individualni načrt preusmeritve in
- če uveljavlja plačilo za trajno travinje mora rediti travojede živali v skladu s predpisi za ekološko kmetovanje.

Zahteve pri izvajanju podukrepa 11.2:

- ves čas trajanja obveznosti mora izvajati podukrep v skladu s predpisanimi pogoji in zahtevami,
- opraviti mora program usposabljanja v obsegu najmanj 6 ur letno,
- uporabiti mora najmanj enkrat storitev svetovanja v času trajanja obveznosti,
- vsako leto mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo, ki ga izda organizacija za kontrolo in certificiranje v skladu z Uredbo 834/2007/ES in
- če uveljavlja plačilo za trajno travinje, mora rediti travojede živali, v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko kmetovanje

Naziv aktivnosti: **Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (ukrep 13)**

Cilji: Ohraniti obdelanost kmetijskih zemljišč, ohraniti poseljenosti podeželskih območij in zagotavljati javne koristi na območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD).

Pričakovani rezultati: Plačila OMD bodo prispevala k ohranjanju in spodbujanju sonaravnih sistemov kmetovanja, ohranjanju kulturne krajine podeželskih območij ter trajnostni rabi kmetijskih zemljišč.

V primeru odobrenih sredstev nad 10.000 € se doda še:

Povzetek: Slovenija ima velik delež kmetijskih površina na območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami, kar zmanjšuje konkurenčnost slovenskega kmetijstva, omejuje izbor možnih proizvodnih usmeritev in viša stroške proizvodnje. To vodi v opuščanje kmetijstva na teh območjih, zaraščanje kmetijskih zemljišč, izgubo biotske raznovrstnosti in kmetijske krajine.

Glavne aktivnosti: Z vzdrževanjem kmetijskih zemljišč v proizvodni funkciji ohranjamo ne le proizvodni potencial kmetijskih zemljišč, pač pa tudi razpoložljiv naravni vir, ki je življenjski in gospodarski prostor za domačine kot tudi prostor za rekreacijo in preživljanje prostega časa za ljudi izven teh območij.

Naziv aktivnosti: **Dobrobit živali (ukrep 14)**

Cilji: Spodbuditi rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali.

Pričakovani rezultati: Pozitivni vpliv nadstandardnih oblik reje živali na počutje živali in proizvodne rezultate ter kakovost živil živalskega izvora.

V primeru odobrenih sredstev nad 10.000 € se doda še:

Povzetek: Zdravje in dobrobit živali sta pomembna tudi z vidika zdravja ljudi, saj gre za osnovna pogoja, ki vplivata na kakovost živil živalskega izvora. Etično in odgovorno ravnanje z živalmi ter kakovost živil so pomembni cilji, ki jih skuša doseči večina razvitih držav. Zaradi zavedanja, ki ga priznava Lizbonska pogodba, da so živali čuteča bitja, ki čutijo ugodje in bolečino, je potrebno zagotoviti, da pogoji bivanja in postopki pri ravnanju z rejnimi živalmi ne vključujejo aktivnosti, ki negativno vplivajo na dobrobit živali.

Glavne aktivnosti: Izvajanje načinov in oblik reje živali, ki upoštevajo vidike dobrobiti živali, ki presegajo predpisane zahteve ravnanja ali običajno rejsko prakso.